

THE SOCIAL LIFE OF THE FIRST ROMANIANS IN THE NORTH OF THE UNITED STATES OF AMERICA

Iuliana Neagoș

Assist., PhD, "Lucian Blaga" University of Sibiu

Abstract: Despite the variety of home conditions from which the Romanians came they have adopted in the United States a mode of living which speaks about the influence of the environment, their economic efficiency and their ability to adapt to the new environment in the United States. Due to their psychological nature, to their ways of thought and action, to their solidarity and group consciousness they managed to deal with the new world where they arrived. The Romanians developed initiative, as they had to discover alone the ways and means of adapting themselves, so they created beneficial and cultural organisations, churches, parochial schools, which helped them to live, work and integrate in the American society. The Romanians are on the whole a socially-minded people, but their inability to speak English was a real problem for them. This article tries to present some facts about the recent establishment of the Romanians in the United States, their social life, the contacts with their new life, the process of adapting with the new life and the difficult process of assimilation. It was difficult for the romanians to integrate in the early period of immigration because of the psychological factors of the old culture, the faith, traditions and beliefs.

Key Words: Romanians in America, social life, social activities, the New World

Cei dintâi emigranți erau sfioși și fricoși, întrebau mereu: „Unde merge trenul acesta? Mai este mult până în cutare loc?”¹ Ajunși prin gări unde străinii îi priveau ciudat și făceau glume pe seama lor, ei se ascundeau în vreun colț ferit unde așteptau cu nerăbdare trenul care îi ducea mai departe. După o perioadă lungă de timp, cel mai adeseori, de luni de zile, după trenuri pierdute și îmbarcarea pe vapoare

---

¹ Ion Iosif, *Emigrarea în America. De ce să nu mergem în America?*, Editura „Asociațiunii”, Sibiu, 1914, p.19
196

de marfă, ajungeau în America. Ajunși acolo, erau supuși altor umilințe: nu cunoșteau limba, nu puteau cere ajutorul nimănui și erau batjocoriți din cauza portului lor. Ion Iosif descrie foarte bine această situație: „erau de toată comedia, căci căciulă sau pălăria, cureaua de mijloc („brăcinarul”) și desagii sau sacul cu merinde, pe cât de bine se potrivesc cu hainele românești pe atât de prost se potrivesc cu portul străin... În cea dintâi zi de plată, lucrul de căpetenie era să-și cumpere haine, să se îmbrace mai potrivit țării nouă, ca să nu mai fie cunoscuți dintre ceilalți muncitori. Numai așa puteau să aibă pace și liniște în fabrică, pe stradă și acasă.”² De aceea, în anul 1903 se face un apel către românii ce doresc a emigra în America, aceștia sunt îndemnați să își cumpere un „rând de haine de oraș bune și un cufăr de mână”³

Emigranții oboșiți și zdrobiți de lunga călătorie (de răul de mare, de care scăpau doar puțini, de traiul rău de pe vapor) se apropiau de New York cu speranță, zăreau clădirile americane impozante, trecând pe lângă statuia Libertății și intrau apoi în port. Călătorii din clasa întâi și a doua coboară pe pământ american îndată ce s-a oprit vaporul, iar cei din clasa a treia trec cu vaporeșe mai mici pe Insula Ellis, unde se află o vama numită „Castle Garden”. Ellis Island a fost principalul centru de primire a emigranților din anul 1892 și până în 1943. Ajunși aici, emigranții trec printr-un examen medical și sunt supuși unui interogatoriu; cei ce lăsau de dorit din punct de vedere al igienei corporale, erau trimiși din nou pe vapor pentru a fi dezinfectați.

La început a fost greu că românul să se adapteze într-o lume nouă, dar a fost suficient ca primii plecați să înceapă să trimită bani celor lăsați acasă și să le scrie că le merge bine, că exemplul lor a fost urmat și de alții. Plata ce li se oferea era relativ redusă, dar aveau avantajul că odată ajunși în America puteau găsi oricând de lucru, pe un preț, care nu numai că le dădea posibilitatea să trăiască cel puțin mai bine ca acasă, dar mai ales, să agonisească

Primii români care au ajuns în America au muncit din greu, au trimis banii câștigați acasă și au scris cât de ieftin și bun este traiul acolo, cât de bună este plata și majoritatea, făloși de noul lor statut, s-au fotografiat bine îmbrăcați, aranjați pe scaune domnești, cu sticla de bere în mână, chemându-și conaționalii să vină „la America”. Ei visau ca din banii câștigați în America să își cumpere pământ, să-și ridice case și să-și sporească numărul de animale dar în realitate, lucrurile stăteau altfel. Deoarece românul nostru nu avea cu cine să comunice, cui să-i spună ofurile și își dorea nespus de mult să aibă legătură cu țara. Acest lucru îl observăm într-o scrisoare primită de la Iosif Hordobeț, din Blaj, publicată în „Foaia Poporului”: „în America se află o samă de români, cari s-au dus acolo împinși de nevoia

² *Ibidem.*, p.21

³ Foaia Poporului, *Din pășunile emigranților*, Nr.15, 1900, p.3

lipsurilor.” Românul nostru dorește a i se trimite „cărți și foi românești. Iubirea de neam nu scade și nu se țermuiește prin depărtare, fie ea cât de mare.”⁴

Nu a fost nevoie să treacă mult timp ca românii să își dea seama că o să treacă mult până vor face „mia și drumul”, deoarece românii „fără calificare” și necunoscători ai limbii engleze, le-au fost hărăzite muncile cele mai grele. În mină, la furnale, la construcția de drumuri și căi ferate, salariul nu depășea 10-15 cenți pe oră, 10-12 ore pe zi, timp de șase zile pe săptămână.

Activitățile sociale și distracțiile primilor imigranți români în America erau simple. Momentele plăcute le petreceau cântând doine nostalgice, uneori improvizate, sau alte cântece de acasă. Sâmbătă seară sau duminică se strâneau în casa unuia dintre ei sau într-o odaie mai spațioasă dintr-o pensiune, unde se distrau cântând sau dansând. Unul dintre ei cânta la fluier sau la vioară, altul citea câte un fragment dintr-o carte românească. Scrisorilor din țară li se rezervau momente deosebite, solemne. Acestea erau citite și ascultate de toți. Cei care știau să scrie se ofereau să scrie pentru cei care nu o puteau face. Unii mai beau că să-și uite singurătatea, dar o făceau cu moderație, căci trebuiau să economisească banii agonisiți cu atâta trudă cât mai chibzuit, ca să poată trimite cât mai mult celor de acasă. Pentru a exemplifica cele mai importante aspecte din viața socială a românilor în America, voi expune, mai jos, un fragment dintr-o scrisoare tipărită în paginile „Foi Poporului” din anul 1897: „... la 22 octomvrie a.c. s-a dat acolo (New York) un concert urmat de un bal românesc, la care și-au dat întâlnire toți românii aflați în New York al căror număr este destul de însemnat. La bal s-a vorbit numai românește, s-au jucat hore, sârbe, ba s-a ținut și un discurs în dulcea limba românească. A fost o petrecere plină de veselie, cum rară se pomenește. Acum se fac pregătiri pentru aranjarea unui bal costumat românesc.”⁵

Singura bucurie a muncitorilor români era „pedia”, adică ziua de plată pentru două săptămâni, care era considerată a fi zi de sărbătoare, pentru că își primeau plata pentru săptămânile trecute. Unii dintre ei, cei mai serioși, își desfac plicul în care au primit banii, îi numără, apoi își fac socoteala cum să-i împartă, să le ajungă pentru cheltuieli și să mai rămână și ceva pentru cei de acasă. Cei cuminți și harnici sunt puțini, spunea Ion Iosif, în lucrarea „*Emigrarea în America*”, „cea mai mare parte își cheltuiesc tot câștigul de două săptămâni, fac pe urmă datorie și când mai vine o „pedie”, pleacă cu bani cu tot, fără a-și plăti datoriile, în alt oraș, în altă fabrică... alții își plătesc datoriile, cheltuindu-și tot câștigul fără a pune măcar un ban la o parte.”⁶ „Din epistolele primite din Canton, aflăm că se află unii români slabi, cari s-au

⁴ Foia Poporului, *Românul tot român*, Nr.12, 1896, p.94

⁵ Foaia Poporului, *Viața socială românească în America!*, Nr 49, 1897, p.586

⁶ Ion Iosif, *Op.cit.* p.44

dat beției și mai bucuros își cheltuie banii pe nimicuri, decât să se gândească la asigurarea viitorului lor și al familiilor.⁷”

După înființarea societăților de ajutor și de cultură, viața socială a românilor- americani s-a îmbunătățit, deoarece societatea organiza „serbări populare”, în cadrul cărora participau la evenimente plăcute pentru centrul românesc din acea localitate: se cântau cântece naționale, se jucau jocuri naționale, se țineau cuvântări cu caracter religios, cultural sau național și de multe ori, cei mai pricepuți și știutori de carte, jucau piese de teatru pe scene improvizate. Aceste serbări, care de obicei aveau loc duminică, se terminau cu o petrecere. Ele aveau, în același timp, și rolul de a strânge bani pentru viitorul societății, cât și pentru ajutorarea celor care se aflau în neputință. Într-o scrisoare primită pe adresa „Foi Poporului” vedem cum românii din Youngston, Ohio, se bucurau la petrecerile organizate de Societatea Unirea Română: „Pe tramvaiele electrice vedeai români cu fețe vesele și în haine de sărbătoare, ear’ pe piepturile lor luciau mândre cocarzile cu tricolorul nostru...tineri și bătrâni, pe fețele carora puteai ceti lămurit bucuria, că au venit să-și mai facă o seară bună, pe pământul libertății, toți având dorul de a juca și de a-și petrece după datinile noastre moștenite de la moși strămoși... cu un Deșteaptă-te române, intonat de muzicanți și cântat de public, începe petrecerea... jucau învârtite, chiuind fel de fel de strigături frumoase, apoi hore, sârbe, ...cântecele naționale au dat petrecerii un colorit curat românesc, înduioșind inima fiecăruia... ne despărțirăm cu inima plină de bucurie și de amintiri plăcute.⁸” Din cele prezentate mai sus, putem observa că românul nostru își amintește cu drag de cele sfinte, își păstrează tradițiile și respectă cu sfințenie tot ce are legătură cu datina strămoșească.

Grupurile de români sosiți ulterior au fost primite cu căldură și bucurie de către imigranți, care încercau să le ușureze puțin acomodarea în „nouă patrie”. Unii dintre tineri scriau acasă, în căutare de viitoare soții, care să meargă în America, sau alții își rugau părinții să le găsească o soție, pentru care trimiteau biletul de călătorie și banii de drum. Dacă după sosirea tinerei, căsătoria nu avea loc din diferite motive, de obicei fata consideră că este obligația ei să returneze costul călătoriei. O tânăra româncă nu rămânea necăsătorită mult timp, de obicei erau 15-20 de tineri pentru fiecare față.

Participarea românilor americani la viață socială și politică a S.U.A., precum și la acțiuni de susținere a intereselor comunității lor sau ale țării de origine este, în general, insignifiantă, în primele decenii ale imigrației. Sunt foarte rare cazurile în care membrii comunităților române s-au afirmat, cu succes, în viață politică locală, aceștia fiind, cu regularitate, reprezentanții generațiilor mai vechi. A

⁷ Foia Poporului, *Din America*, Nr. 12, 1903 p.3

⁸ *Ibidem*, Nr 46, 1904, pp.3-4

existat un primar de origine română al orașului Indiana Harbor, Walter Jeorse. Unul dintre primarii orașului Cleveland, Ralph Locher, era născut în România, dar din părinți americani. George Dobrea a fost președintele Consiliului pentru Educație din Cleveland, iar Eugen Raica este, în prezent, director al Agenției pentru Dezvoltare Urbană din statul Michigan. Cu atât mai dificilă a fost ascensiunea în cercurile politice la scară națională a unor americani de origine română, cum ar fi cazul lui Martin Hoke, fost membru în Camera Reprezentanților a Congresului S.U.A. pentru statul Ohio, a cărui mama era născută în România.

Activismul redus al românilor americani și-a pus amprenta și asupra capacității lor de a întreprinde acțiuni eficiente pentru susținerea propriilor interese sau a intereselor țării lor de origine. Românii americani au reușit, totuși, să își asume, în diferite etape istorice, un rol în susținerea intereselor României, dar acțiunile lor de lobby nu au fost consecvente și nu au avut, decât rareori, un efect important. În anumite perioade, din cauze obiective, presiunile românilor americani asupra cercurilor politice americane s-au îndreptat chiar împotriva țării de origine.

Imigranții făgărășeni din America erau grupați în anumite centre, iar viața lor de acolo se desfășura în cadrul unei comunități bine conturate. O astfel de comunitate se află în Conton-Ohio, unde se aflau un număr mare de făgărășeni. În cadrul acestor comunități ei își păstrau modul de viață cu care erau obișnuiți acasă, se ajutau între ei, dacă nu material, cel puțin moral și compensau, într-un fel, dorul de casă.

La întărirea acestor comunități a contribuit, într-o anumită măsură, și comerțul conaționalilor lor, atât al celor care dețineau diferite magazine, cât și al proprietarilor de localuri. Aceștia își recrutau clientela din rândurile imigranților din zona respectivă, între ei fiind o deosebită solidaritate. Făgărășanul cumpără de la prăvălia consăteanului său pentru a-l sprijini pe acesta în afacerile sale.

Valorile americane versus valorile românești

Românii sunt conservatori prin apartenența la o cultură agrariană, tradiționalistă, în timp ce americanii sunt, prin originile civilizației lor, progresiști, deschiși provocărilor dinamicii economice și sociale, discontinuitatea, situațiile noi, reprezintă o condiție pozitivă, impulsul de a acționa. Americanii își schimbă deseori habitatul, serviciul, stabilindu-se acolo unde cred că e mai bine pentru ei și familie, în timp ce românii sunt mult mai stabili.⁹ Românul, cel din orașe, are o viziune asupra timpului diferită de cea a țărânului, a cărui existență se desfășoară în acord cu ritmul naturii, cu calendarul agricol și cu cel al

---

⁹ Gabriel Stănescu, *Românii din Lumea Nouă*, Criterion Publishing, USA, 2003, p.81
200

sărbătorilor religioase. De aceea, omul orașelor se va adapta mai lesne la o activitate continuă comparativ cu săteanul.

Relațiile interpersonale sunt superficiale, de scurtă durată. Sentimentul prieteniei e foarte rar, cu toate că ei pronunță des acest cuvânt, golit de semnificația pe care o acordă românii de obicei. În relațiile dintre ei, dar și în relațiile cu noii veniți, americanii sunt mult mai glaciali decât românii. La ei noțiunea de prietenie se identifica cu cea de colegialitate, prietenia fiind o noțiune metaforică, fără atributele unei dedicații pe viață, a unui sacrificiu și a unei legături de suflet, pentru care românul „își dă haina de pe el”¹⁰.

În America, status-ul social e determinat direct de mărimea câștigului, nu de importanță muncii sociale. Nimeni nu te va întreba cine ești, ce background educațional su profesional ai, ci dimpotrivă, ce venituri dobândești, ce bunuri posezi. În România, se mai păstrează respectul pentru anumite profesii: cea de medic, cea de profesor, cea de actor sau cântăreț, de scriitor sau de artist plastic. În România, autoritatea părinților este respectată, pe când în America, ea e știrbită de principiul acordării unei mari libertăți copiilor și adolescenților. În România, se consideră că părinții au încă obligații pentru copiii lor chiar și în anii în care urmează încheierii studiilor superioare; se subînțelege că, în multe cazuri, ei plătesc și școlarizarea. În Statele Unite, mulți dintre adolescenți lucrează după orele de școală, începând din anul doi de liceu. Procesul continuă în vacanțe și în timpul anilor de studii superioare¹¹, și aceasta nu din constrângeri materiale, de cele mai multe ori, ci pentru dezvoltarea personalității și a unei autonomii existențiale.

Prima generație a celor născuți pe pământ american sau ajunși la vârstă preșcolară în America se va comporta ca toți ceilalți americani, valorile native își vor pierde, din ce în ce mai mult, importanța, în favoarea celor adaptative. Existența unor comunități românești, în marile orașe din America (Cleveland, Chicago, New York, Detroit, Los Angeles), conservă, după exemplul altor grupuri etnice, valorile tradiției, în special ale tradiției religioase. Prin contacte interpersonale, în societatea americană, prin conservarea tradițiilor (folclorice, culturale), românii americani devin buni americani de origine română.

Noul venit e stresat, de cele mai multe ori, din cauza propriei sale condiții de străin într-o țară străină. El face efortul de a trăi într-o lume nu întotdeauna prietenoasă, și nici prea primitoare, generoasă cu străinii, dar cu siguranță mai confortabilă și de un nivel material apreciabil, chiar dacă nu poate ocupa, totdeauna, în ierarhia socială, un rol și un statut social, în conformitate cu pregătirea și vocația lui.

---

¹⁰ *Ibidem*, p.83

¹¹ *Ibidem*, p.87

Valorile morale reprezintă cea mai mare pierdere, la venirea pe continentul american. Extrem de puțini români și-au păstrat identitatea, nu și-au schimbat numele, din Stănescu în Smith sau din Georgescu în Georgensen. Cei veniți aici după a doua tinerețe, văd limpede diferențele, însă nu îi pot educa pe cei tineri întru totul în spiritul binelui. Copiii sau adolescenții petrec trei sferturi din timpul lor între noii prieteni, vecini și colegii băștinași de la care împrumută automat mentalitatea locului.

Valorile economico-financiare (importanța acordată banului, bunăstării, statutului social)

În „Lumea Nouă” banul este „rege” și obsesia fiecărui american este să câștige la loterie, că să devină, în mod lesnicios și accidental, bogat. Toate relațiile și respectul societății pentru sine este direct proporțional cu nivelul de bogăție, ce se reflectă în viața socială. Un semianalfabet milionar este mai respectat decât un geniu sărac.

Pentru un român care „aruncă” banii, pentru a vedea și a înțelege lumea, a cumpăra și a citi cărți, a merge la concerte și la alte manifestări artistice preferate, banii sunt doar moneda de schimb care îi dau posibilitatea să-și umple ființa cu ceea ce a râvnit, înfometat când era în țară.

Cei veniți numai „să facă bani” și „să-și umple frigiderul” au rămas așa cum au fost și în țară și fac ceea ce au făcut și acolo. O trăsătură comună au toți: zgârcenia, justificată de eforturile și constrângerile la care se expun pentru a câștiga și acumula în scopul de a-i ajuta pe cei rămași acasă.

Putem observa că și valorile familiale diferă, de la imigranții români la americani: copiii americani se rup de familie foarte devreme, se duc să muncească, numai să scape de dependența financiară față de părinți. Fenomenul este general și îngrijorător, drogurile ajung să reprezinte un pericol major, părinții nemaiputând controla atitudinea și comportamentul copiilor. Părinții români sunt mai grijulii și mai preocupați de viitorul copiilor lor, iar copiii sunt mai respectuoși și mai decenti, în schimb părinții americani nu pierd prea mult timp cu educația copiilor, fiind mult mai preocupați să facă bani.

Bibliografie:

1. Avghi, Galitzi Christine, *Romanians in the USA. A Study of Assimilation Among the Romanians in the US*, Columbia Univ. Press, N.Y., 1929

2. Drutzu, Serban, *Românii din America*, Editura Cartea Românească, București, 1926
3. Iosif, Ion, *Emigrarea în America. De ce să nu mergem în America?*, Editura „Asociațiunii”, Sibiu, 1914
4. Nemoianu, Alexandru, *Cuvinte despre românii-americiani*, vol.I, Editura Clusium, 1997
5. Stănescu, Gabriel, *Românii din Lumea Nouă*, Criterion Publishing, USA, 2003
6. Toma, Radu, *Românii din America*, București, 1987

Periodice

1. Foia Poporului
2. Telegraful Român
3. Gazeta Transilvaniei